

Beskrivning av statistiken Tillhörande JO 16 SM 1301

INNEHÅLL:	Sid
Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter 2012. JO0601	2
Skörd av potatis 2012. JO0603	15
Skörd av slåttervall 2012. JO0606	27

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter 2012

JO0601

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	3
A.1	Ämnesområde.....	3
A.2	Statistikområde.....	3
A.3	SOS-klassificering.....	3
A.4	Statistikansvarig.....	3
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	4
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	4
A.8	Gallringsföreskrifter.....	4
A.9	EU-reglering.....	4
A.10	Syfte och historik.....	4
A.11	Statistikanvändning.....	5
A.12	Uppläggning och genomförande.....	5
A.13	Internationell rapportering.....	6
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	6
B	Kvalitetsdeklaration	6
B.0	Inledning.....	6
B.1	Innehåll.....	6
1.1	Statistiska målstorheter.....	6
1.1.1	Objekt och population.....	6
1.1.2	Variabler.....	6
1.1.3	Statistiska mått.....	7
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	7
1.1.5	Referenstider.....	8
1.2.	Fullständighet.....	8
B.2	Tillförlitlighet.....	8
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	8
2.2	Osäkerhetskällor.....	8
2.2.1	Urval.....	8
2.2.2	Ramtäckning.....	9
2.2.3	Mätning.....	9
2.2.4	Svartsbortfall.....	9
2.2.5	Bearbetning.....	9
2.2.6	Modellantaganden.....	10
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	11
B.3	Aktualitet.....	12
3.1	Frekvens.....	12

3.2	Framställningstid.....	12
3.3	Punktlighet	12
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet.....</i>	<i>12</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	13
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	13
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet.....</i>	<i>13</i>
5.1	Spridningsformer.....	13
5.2	Presentation	13
5.3	Dokumentation	13
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Uppl ynningstjänster.....	14

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gerda Ländell
Telefon: 019 - 17 68 07
Telefax: 019 - 17 70 88
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadestyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadestyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

Under åren 1995-1997 ändrades undersökningen och den bestod då av två delar. Den objektiva undersökningen utgjorde den ena delen i ett begränsat antal skördeområden. Den andra delen byggde på intervjuer med jordbrukare och omfattade samtliga skördeområden. Fr.o.m. 1998 baseras skördestatistiken för spannmål, trindsäd och oljeväxter helt och hållet på insamling av uppgifter direkt från jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredningsplanering, planering för interventionsåtgärder, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd). Indata till Sveriges klimatrapportering.
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt en bindande förordning. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler, m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredningsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Efter avslutad skörd får uttagna jordbruksföretag ett brev med ett personligt lösenord till en egen internetsida. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter av varje gröda och kvantiteternas vattenhalter respektive torrsubstanshalter. Med ledning av företagets grödarealer beräknas företagets hektarskörd för varje gröda. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren redovisat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året.

På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totala skördar. Vid skattningen av preliminära totalskördar används arealuppgifter från det preliminära Lantbruksregistret (LBR). Vid den slutliga skattningen av totalskördar används grödarealer från det slutliga Lantbruksregistret, som fr.o.m. år 2000 baseras på grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

Vart fjärde jordbruksföretag i urvalet tas ut för en preliminär beräkning av skördens storlek på riksnivå. Dessa företag behandlas med förtur vid intervjuarbetet och vid den fortsatta bearbetningen vid SCB. Denna prioritering av vissa

företag gör att preliminära resultat kan publiceras på riksnivå i mitten av november. I december publiceras preliminära resultat på regional nivå, baserade på uppgifter från samtliga jordbruksföretag i urvalet. Under efterföljande vår publiceras ett Statistiskt meddelande med slutliga uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Enligt en bindande förordning sker rapportering till Eurostat sex gånger per år via en särskild internetsida. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det är inga planerade förändringar inför 2013 års undersökning.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2012 års total- och hektarskördar för spannmål, trindsäd och oljeväxter, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en landsomfattande undersökning med ett urval bestående av 4 377 jordbruksföretag. Ett underurval om 1 094 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2012 för olika grödor
- totalskördar 2012 för olika grödor
- obärgade arealer 2012 för olika grödor

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2012. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de Statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)
- obärgad areal (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå)
- areal skördad som grönfoder (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå).

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)

- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå).

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen:

- vattenhalt/torrsubstanshalt (procent)
- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha).

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

I det Statistiska meddelande (SM) som publiceras i november redovisas preliminär statistik på riksnivå. I det SM som publiceras i december och avser preliminära uppgifter och i det SM som publiceras under våren året därpå, redovisas statistik totalt för riket samt uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i ”Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998”, MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor.

Spannmål: höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, blandsäd och majs till mognad (majs redovisas inte i preliminär statistik). Med blandsäd avses stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter. Råg och rågvete utgörs huvudsakligen av höstsådd höstråg respektive höstsådd rågvete. Marginella kvantiteter av vårråg respektive vårrågvete ingår också.

Trindsäd: ärter till mognad (kokärter och foderärter samredovisas) och åkerbönor till mognad.

Oljeväxter: höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs och oljelin.

Vid redovisning av slutlig statistik ingår även uppgifter om skörd av grönfoder för följande tre grödor och grödgrupper.

Stråsädesgrödor (exklusive majs) till grönfoder: Här ingår höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, blandsäd (med blandsäd avses stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter) samt grödgruppen stråsäd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Majs till grönfoder

Andra grödor än stråsädesgrödor till grönfoder: Här ingår ärter, åkerbönor, höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs, oljelin, samt grödgruppen grönfoder (grödkod 80 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Grödor som odlats för produktion av energi ingår i de redovisade kvantiteterna.

Vid redovisning av arealer skördade som grönfoder för stråsädesgrödor exklusive majs (tabell 17 enligt slutlig statistik för 2011) ingår arealer med stråsäd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Vid redovisning av spannmålsarealer skördade som grönfoder (tabell 31 enligt slutlig statistik för 2012) ingår däremot inte arealer med grödgruppen stråsåd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd), utan enbart grödor som ingår i undersökningen om tröskad skörd av spannmål.

För grödor skördade som grönfoder redovisas andel obärgad areal endast på riksnivå och för samtliga grödor och grödgrupper sammantaget.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar inte variabler om grödornas kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-erade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna. Från och med 2001 års undersökning används det aktuella årets uppgifter om jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2012 års undersökning uttogs totalt 4 377 jordbruksföretag, som har fördelats på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsåd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat pareto π ps-urval (probability proportion to size) med SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna samt dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i under-

sökningen. Ett underurval av de 4 377 jordbruksföretagen om 1 094 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

2.2.2 *Ramtäckning*

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års LBR, uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 % av undersökningspopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 %. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

2.2.3 *Mätning*

Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för jordbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervjutillfället. I dessa fall gör jordbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är mycket osäker.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas tillsammans med de slutliga undersökningresultaten. Bortfallets storlek på riksnivå redovisas i varje Statistiskt meddelande. Vid beräkningar av t.ex. hektarskördar hanteras bortfallet genom att uppräknings görs inom skördeområde. Sålunda antas bortfallet ha samma fördelning och förväntade medelvärde som det bearbetade materialet inom varje skördeområde. Bortfallet är tämligen litet och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelat mellan olika typer av jordbruksföretag. Det bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 *Bearbetning*

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Från och med år 2004 omräknas de uppgivna kvantiteterna av tröskad spannmål till 14,0 % vattenhalt. Tidigare har tröskad spannmål redovisats vid 15,0 % vattenhalt. Tröskad trindsäd (ärter och åkerbönor) redovisas liksom tidigare vid 15,0 % och tröskade oljeväxter vid 9,0 % vattenhalt. För skörd av grönfoder efterfrågas kvantiteternas torrsubstanshalt. De uppgivna kvantiteterna omräknas till 30,0 % torrsubstanshalt.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används fr.o.m. år 2000 grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid skattning av total tröskad skörd har nedkorrigering gjorts av grödarealerna till att avse spannmål, trindsäd och oljeväxter till mognad. Arealer skördade som grönfoder redovisas i separata tabeller i samband med att preliminära och slutliga undersökningsresultat publiceras på regional nivå. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek. Vid tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd, till exempel för viltbete eller för skörd av julkärvar, redovisades arealen fram till och med år 2010 som skörd av grönfoder även i dessa fall. Från och med år 2011 ingår inte sådana arealer i skattningen av arealer skördade som grönfoder.

Från och med 2002 års urval har antalet uttagna jordbruksföretag utökats i de län där många jordbrukare skördar hela stråsädesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler företag där det även förekommit tröskning av spannmål. Som en följd har även antalet företag där hela stråsädesarealen skördats som grönfoder ökat och uppgår på riksnivå till omkring 7 % av det totala antalet företag i urvalet. Uppgifterna från dessa företag används för skattning av andelen areal skördad som grönfoder, vilket ger en säkrare beräkning av den totala tröskade skörden.

Arealer som i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län av misstag redovisats som höstkorn till Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, har förts över till vårkorn av Jordbruksverket eller SCB.

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av beräkningsresultaten för länen eller produktionsområdena utan utgör en egen skattning.

2.2.6 Modellantaganden

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används grödarealer från det Statistiska meddelandet om Jordbruksmarkens användning, preliminära uppgifter, som fr.o.m. år 2011 baseras på ett preliminärt LBR. Härvid görs ett antagande om att hektarskörden är densamma för företag med upp till 5,0 hektar åker som för större företag. Vid beräkning av

slutlig totalskörd används grödarealer från LBR. Även vid denna beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till 5,0 hektar åker som för större företag.

Arealer av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med upp till 5,0 hektar åkermark uppgick för spannmål till 0,12 %, för trindsäd till 0,03 % och för raps och rybs till 0,04 % av respektive grödgrupps totala grödareal under 2012.

Fram till och med år 2007 avsåg arealredovisningen enligt LBR uppgifter för företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Under åren 2008 och 2009 avsåg arealredovisningen enligt LBR företag som:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark, eller
- innehade stora djurbesättningar - minst 50 kor eller 250 nötkreatur eller 50 suggor eller 250 svin eller 50 tackor eller 1 000 höns (inklusive kycklingar), eller
- innehade minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal för trädgårdsproduktion, eller
- innehade minst 200 kvadratmeter växthusyta för trädgårdsproduktion.

Från och med år 2010 avser arealredovisningen enligt LBR företag som uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
- innehade djurbesättning som omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Ingen omräkning av tidigare års totalskördresultat har gjorts med anledning av dessa definitionsändringar eftersom skillnaderna för de aktuella undersökningsgrödorna är marginella.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3 \% \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

Medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. För vissa grödor är medelfelet för totalskörden större än medelfelet för hektarskörden. Anledningen är en osäkerhet i arealjusteringen för grödarealer skördade som grönfoder. För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 %.

Fr.o.m. 2011 års slutliga statistik redovisas medelfel även för obärgade arealer och för arealer skördade som grönfoder. För att obärgad areal och areal skördad som grönfoder för en gröda ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skördar och obärgade arealer för spannmål, trindsäd och oljeväxter publiceras årligen vid tre tillfällen:

- Preliminära resultat för riket (november)
- Preliminära resultat för län, produktionsområden och riket (december)
- Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren efterföljande år).

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat på riksnivå redovisas cirka 2 månader efter årets skörd, medan preliminära resultat för län och produktionsområden redovisas cirka 3 månader efter årets skörd. Slutliga resultat publiceras omkring 7 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarheten mellan år är relativt god men den har försämrats något under senare delen av 1990-talet på grund av genomförda metodändringar, främst övergången från den objektiva metoden med provtagningar till intervjumetoden. Denna övergång genomfördes successivt under åren 1995-1997. Som en följd av metodbytet, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörderna fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörderna skörd per besådd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har medfört att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besådda arealen.

Att tillvarata stråsäd i form av grovfoder har blivit allt vanligare under de senaste 10–15 åren. Rundbalsensilering har blivit mera utbredd. Fr.o.m. 2000 års beräkningar påverkar stråsäd som skördats som "ej planerad skörd av grönfoder" inte längre hektarskördeskattingarna för tröskad spannmål. Med "ej planerad skörd av grönfoder" avses att lantbrukaren i ett sent skede bestämt sig för att ta skörden som grönfoder i stället för som "spannmål till mognad". Tidigare betraktades ej planerad skörd av grönfoder som en misslyckad spannmålskörd och jämfördes med obärgad areal i beräkningarna. Det ledde till en lägre nivå för hektarskörderna i områden där ej planerad skörd av grönfoder var

vanligt förekommande det aktuella året.

Den länssammanslagning som skett (Skåne 1997, Västra Götalands län 1998) medför försämrad jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om arealersättning. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte ansökt om ersättning/stöd. Odlingen av spannmål, trindsäd och oljeväxter bedöms dock vara marginell vid dessa företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2012 redovisas i ett Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1202). Uppgifter om slutliga grödarealer för 2012 redovisas i ett Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1301). För skördestatistiken har vissa omräkningar av grödarealerna skett varför full överensstämmelse ej föreligger. Se vidare under 1.1.4. Redovisningsgrupper och 2.2.5 Bearbetning.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Den slutliga statistiken för tidigare år (vissa delar fr.o.m. år 1913) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram. Uppgifter om skörd av grönsaker ingår dock inte i statistikdatabaserna.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB samt i denna Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som inte gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5   Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn. 019 – 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn.019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Skörd av potatis

2012

JO0603

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	16
A.1	Ämnesområde.....	16
A.2	Statistikområde.....	16
A.3	SOS-klassificering.....	16
A.4	Statistikansvarig.....	16
A.5	Statistikproducent.....	16
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	17
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	17
A.8	Gallringsföreskrifter.....	17
A.9	EU-reglering.....	17
A.10	Syfte och historik.....	17
A.11	Statistikanvändning.....	17
A.12	Uppläggning och genomförande.....	18
A.13	Internationell rapportering.....	18
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	19
B	Kvalitetsdeklaration	19
B.0	Inledning.....	19
B.1	Innehåll.....	19
1.1	Statistiska målstorheter.....	19
1.1.1	Objekt och population.....	19
1.1.2	Variabler.....	19
1.1.3	Statistiska mått.....	20
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	20
1.1.5	Referenstider.....	20
1.2.	Fullständighet.....	20
B.2	Tillförlitlighet.....	20
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	20
2.2	Osäkerhetskällor.....	20
2.2.1	Urval.....	20
2.2.2	Ramtäckning.....	21
2.2.3	Mätning.....	21
2.2.4	Svarsbortfall.....	21
2.2.5	Bearbetning.....	22
2.2.6	Modellantaganden.....	22
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	22
B.3	Aktualitet.....	23

3.1	Frekvens	23
3.2	Framställningstid	23
3.3	Punktlighet	23
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	23
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	23
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	25
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	26
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	26
5.1	Spridningsformer.....	26
5.2	Presentation	26
5.3	Dokumentation	26
5.4	Tillgång till primärmaterial	26
5.5	Upplysningstjänster.....	26

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Enheten för lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 70 88
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadestyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterestaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadestyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

SCB: s objektiva skördeuppskattningar utfördes i potatis t.o.m. 1998. Fr.o.m. 1999 baseras skördestatistiken för potatis på insamling av uppgifter direkt från jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av potatis utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd). Indata till Sveriges klimatrapportering.
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt bindande förordningar. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export /importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter. Med ledning av företagets grödareal beräknas företagets hektarskörd. Arealuppgiften är i regel densamma som jordbrukaren redovisat i sin ansökan om arealbaserade stöd (SAM-ansökan) tidigare under året.

Separata urval dras för matpotatis respektive potatis för stärkelse. På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totalskördarna. Vid skattningen av preliminära totalskördar används arealuppgifter från det preliminära Lantbruksregistret (LBR). Vid den slutliga skattningen av totalskördar används grödarealer från det slutliga Lantbruksregistret som fr.o.m. år 2000 baseras på grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Preliminära resultat publiceras i december och under efterföljande vår publiceras ett Statistiskt meddelande med slutliga uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker tre gånger per år via en särskild internetsida. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det är inga planerade förändringar inför 2013 års undersökning.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2012 års total- och hektarskördar för matpotatis och potatis för stärkelse, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som insamlas via urvalsundersökningar.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2012 för matpotatis och potatis för stärkelse
- totalskördar 2012 för matpotatis och potatis för stärkelse
- obärgade arealer 2012 för matpotatis och potatis för stärkelse

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2012. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de Statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha) total
- hektarskörd (kg/ha) reducerad

- obärgad areal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (endast på riksnivå i preliminär statistik)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (endast på riksnivå i preliminär statistik)

Information som redovisas i detta dokument:

- vändteg, osatt areal (procent)
- uppgifter om odlingar mindre än 0,5 hektar (hektar, kilo/hektar, ton)

- uppgifter om färskpotatis (procent, kilo/hektar)
- uppgift om skörd av matpotatis utom färskpotatis (kilo/hektar)
- bedömning av bortsortering (endast matpotatis)
- bedömning av skördens kvalitet

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i undersökningen om matpotatis:

- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket totalt och uppdelat på län och produktionsområden. I preliminär statistik för stärkelsepotatis redovisas resultat för de län där odlingen har störst omfattning och resterande län redovisas tillsammans. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor:

- Matpotatis
- Potatis för stärkelse

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2. Fullständighet

-

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark som odlar undersökningsgrö-

dan matpotatis respektive potatis för stärkelse.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2012 års undersökning uttogs totalt 1 048 företag med matpotatisodling och 187 företag med odling av potatis för stärkelse i respektive urval.

För matpotatis är urvalet fr.o.m. 2007 stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 21 strata. Fem skördeområden i fjällbygd där praktiskt taget ingen odling av matpotatis förekommer har undantagits. För potatis för stärkelse är urvalet stratifierat efter odlingsområde och företagens odlingsareal, totalt 9 strata. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom strata.

2.2.2 *Ramtäckning*

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretag och arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. I övertäckningen inkluderas företag som visat sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för potatis är tämligen vanligt.

Arealer på jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

2.2.3 *Mätning*

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek eftersom uppgiftsinsamlingen ofta infaller innan man hunnit leverera eller börjat sortera sin skörd.

För 1999 års skörd gjordes en ny förfrågan om skördens storlek efter avslutad säsong när hela skörden sålts eller använts. Resultatet visade att det inte var signifikant skillnad mellan det jordbrukaren uppgav på hösten och den uppgift som lämnades efter avslutad säsong våren därpå. Den beräknade totalskörden minskade mellan uppgiftstillfällena med $2\,100 \pm 6\,300$ ton. För totalskörden som 1999 var 675 200 ton innebar det en minskning med 0,3 %.

Förekomsten av obärgade arealer kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att uppgifterna om obärgade arealer är osäkra.

2.2.4 *Svarsbortfall*

I den slutliga redovisningen redovisas bortfallet av undersökningsenheter

fördelat på län, produktionsområden och riket. I den preliminära redovisningen anges bortfallets storlek endast för riket. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 *Bearbetning*

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reducerade hektarskörden erhålls genom att dessutom korrigeras den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden p.g.a. småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och t.ex. rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealuppgifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

2.2.6 *Modellantaganden*

Bortsortering av småfallande och rötskadade knölar framräknas med hjälp av standardtal (se avsnitt 2.2.5).

Hektarskördeskattningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används grödarealer från det Statistiska meddelandet om Jordbruksmarkens användning, preliminära uppgifter, som fr.o.m. år 2011 baseras på ett preliminärt LBR. Till den slutliga beräkningen av totalskörd används slutliga arealer från LBR. Vid beräkning av totalskördar görs antagandet att hektarskörden är densamma för företag med mindre än 5 hektar åker som för de större undersökta företagen. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Den odlade matpotatisarealen 2012 på företag med mindre än 5 hektar åker var 58 hektar, vilket motsvarade 0,3 % av den totala matpotatisarealen.

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha beaktats när jordbrukarna lämnar uppgifter om skördens storlek.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den

skattade skörden. Medelfel avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och med ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarsköörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

För att skörderesultat ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer för grödan och att medelfelet är högst 35 %.

Fr.o.m. 2011 års slutliga statistik redovisas medelfel även för obärgade arealer. För att obärgad areal ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Potatisskördar och obärgade arealer publiceras årligen vid två tillfällen:

- Preliminära resultat i december
- Slutliga resultat på våren efterföljande år

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat publiceras ca 1 månad efter att årets skörd avslutats. Slutliga resultat publiceras 6 månader efter att skörden avslutats.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

Fr.o.m. 1999 ersattes SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagning i fält med att uppgifterna istället inhämtas direkt ifrån jordbrukarna. Metodändringen gör det svårt att direkt jämföra senare års resultat med resultaten fram t.o.m. 1998. År 1992 gjordes en provstudie där en postenkätmetod jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetodens resultat visade sig då på riksnivå understiga den objektiva med nästan 20 %. De viktigaste orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna var:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigering gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölarna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde

när knölen låg i fuktig jord. Viktförlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 %.

- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. För 2012 är hektarskörden 2,2 ton per hektar lägre och totalskörden nästan 7 % lägre eftersom hänsyn numera tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.

Punkterna ovan gav en högre nivå på såväl hektarskördar som totalskördar fram t.o.m. 1998.

Vändtegar ingår i arealen

För 2012 beräknas 3,2 % av den redovisade matpotatisarealen vara vändtegar eller annan osatt areal. Hektarskörden beräknas numera på arealer inklusive vändteg. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigering ned till besädd areal. Detta gör att hektarskörden blir något underskattad jämfört med i de objektiva skördeuppskattningarna, men totalskörden påverkas inte. Senast korrigering till besädd areal (arealer exklusive osatt areal) gjordes var 1998 (J 16 SM 9901) och korrigeringstalen för matpotatis var då 0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige. Korrigeringstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besädd areal.

Potatisodlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit en nackdel och från och med år 2000 ingår även de små odlingarna i skattningen av skörden. För år 1999 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 1 000 hektar, år 2005 hade denna areal minskat till ca 500 hektar. År 2011 omfattade dessa odlingar 250 hektar och för 2012 har de minskat ytterligare till 240 hektar. Arealen för riket ökar med dessa arealer jämfört med arealen redovisad fram till och med 1999. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad. Arealen 240 hektar och en skattad hektarskörd på 7,3 ton/hektar ger ett bidrag på 1 800 ton (0,3 %) till totalskörden för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det bara finns enstaka så små odlingar av potatis för stärkelse.

Skörd av färskpotatis och matpotatis utom färskpotatis

Avkastningen för färskpotatis skattas till 20 150 kg/ha för riket. Av rikets matpotatisareal redovisades 19 % som färskpotatisodlingar. Alla sorter som lantbrukaren anser vara färskpotatisorter ingår i skattningen.

Reducerad hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis skattas till 31 530 kg/ha på riksnivå för år 2012. Den uppgiften är mer jämförbar med uppgifterna om reducerad hektarskörd före 1999 från de objektiva skördeuppskattningarna.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Resultaten redovisas i följande tablå sorterade i fallande ordning.

Kvalitetsegenskap	Antal brukare som angav att egenskapen förekom i större utsträckning än normalt (procent)
Små knölar	21
Rötskador	16
Kvävningsskador	9
Gröna knölar	7
Missformade	6
Rostringar	6
Sprickor	6
Mekaniska skador	5
Stora knölar	5
Larvskador	2
Skorv	2
Frost	2

För 2012 års skörd uppgav 21 % av brukarna att små knölar förekom i större utsträckning än normalt, en ökning med 5 procentenheter jämfört med föregående år. Uppemot 16 % av brukarna angav att rötskador förekom i större utsträckning än normalt, men det var en minskning gentemot föregående år med 11 procentenheter. Små knölar, rostringar, mekaniska skador och frost rapporterades förekomma i större utsträckning än föregående år. Övriga egenskaper rapporterades förekomma i mindre utsträckning än för föregående års skörd.

Jordbrukarna gjorde även en bedömning om bortsorteringen var större än normalt. Där angav 42 % att bortsorteringen inte var större än normalt medan 29 % ansåg att så var fallet. Det är en minskning av dem som ansåg att bortsorteringen var större än normalt med 5 procentenheter jämfört med föregående år. Återstående 29 % av jordbrukarna hade ingen uppfattning då de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu. Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av den reducerade skördens storlek. Standardtalen tas fram som medeltal för 10 år.

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 97 % att förekomsten av rötskadade inte förekom i större utsträckning än normalt, 1 % angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt (en minskning med 20 procentenheter jämfört med 2011) och 2 % angav ”vet ej”.

Insamling via internet fr.o.m. 2006

För åren 1999–2005 samlades uppgifterna in via postenkät med telefonuppföljning för ej inkomna blanketter. Fr.o.m. 2006 erbjuds jordbrukarna istället att lämna uppgifter via internet och telefonuppföljning görs sedan för dem som inte svarat.

Arealerna baseras på stödansökningar

Vid beräkning av totalskördar multipliceras skattade hektarskördar med grödarealer. Från och med år 2000 baseras arealuppgifterna på uppgifter som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte gjort någon sådan ansökan. Odlingen av potatis bedöms dock vara marginell på dessa företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om slutliga grödarealer för 2012 redovisas i ett Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1301).

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 1965) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (åtkomst via www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (åtkomst via www.scb.se). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 17, i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB samt i denna Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som inte gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:
Gunnel Wahlstedt, tfn 019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se
Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Skörd av slättervall

2012

JO0606

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	28
A.1	Ämnesområde.....	28
A.2	Statistikområde.....	28
A.3	SOS-klassificering.....	28
A.4	Statistikansvarig.....	28
A.5	Statistikproducent.....	28
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	29
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	29
A.8	Gallringsföreskrifter.....	29
A.9	EU-reglering.....	29
A.10	Syfte och historik.....	29
A.11	Statistikanvändning.....	30
A.12	Uppläggning och genomförande.....	30
A.13	Internationell rapportering.....	31
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	31
B	Kvalitetsdeklaration	31
B.0	Inledning.....	31
B.1	Innehåll.....	31
1.1	Statistiska målstorheter.....	31
1.1.1	Objekt och population.....	31
1.1.2	Variabler.....	31
1.1.3	Statistiska mått.....	32
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	32
1.1.5	Referenstider.....	32
1.2.	Fullständighet.....	32
B.2	Tillförlitlighet.....	32
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	32
2.2	Osäkerhetskällor.....	33
2.2.1	Urval.....	33
2.2.2	Ramtäckning.....	33
2.2.3	Mätning.....	33
2.2.4	Svarsbortfall.....	34
2.2.5	Bearbetning.....	34
2.2.6	Modellantaganden.....	34
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	35
B.3	Aktualitet.....	35

3.1	Frekvens	35
3.2	Framställningstid	36
3.3	Punktlighet	36
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	36
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	36
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	36
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	37
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	37
5.1	Spridningsformer.....	37
5.2	Presentation	37
5.3	Dokumentation	37
5.4	Tillgång till primärmaterial	37
5.5	Upplysningstjänster.....	37

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 70 88

E-post:

fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Ingen formell EU-reglering finns men uppgifterna efterfrågas ändå från Eurostat.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterestaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för beräkning av vegetabilieproduktionens storlek. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna. Även uppgifter om foderväxtskörd används i kalkylerna.

I vall utfördes de objektiva skördeuppskattningarna med provtagningar i fält i full utsträckning fram t.o.m.1992. Under åren 1993–1997 gjordes endast viss provtagning i första skörd av slåttervall. Sedan upphörde undersökningen 1998 för att sedan återinföras 2002, då som en postenkätundersökning med kompletterande uppgiftsinsamling per telefon. Från och med 2008 ingår undersökningen om skörd av slåttervall i ett gemensamt skördeinsamlingssystem där jordbrukarna kan lämna uppgifterna via internet.

A.11 Statistikanvändning

Skördestatistik utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd). Indata till Sveriges klimatrapportering.
- SCB: Rapportering till Eurostat. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export /importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via kompletterande telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Jordbrukare som inte svarar via en särskild internetsida kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter. Undersökningen vänder sig till företag som odlar minst 0,5 hektar slätter- eller betesvall. År 2012 ingick 1 000 företag med odling av vall i urvalet.

Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Dessutom redovisas den totala vallarealen med uppdelning på slättervall respektive betesvall och ej utnyttjad vall. Skördeuppgifterna redovisas omräknade till standardvattenhalten 16,5 %. Undersökningen har begränsats till att endast omfatta första skörd av slättervall, samt återväxt. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Resultat publiceras på våren året efter uppgiftsinsamling, när slutliga arealer föreligger.

Vid skattning av total skörd används arealer från lantbrukets företagsregister (LBR). Denna areal reduceras, med hjälp av uppgifter som insamlats i undersökningen, för areal använd som betesvall och för vall som ej utnyttjas.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker två gånger per år via en särskild internet-sida. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga planerade förändringar inför 2013 års undersökning.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2012 års total- och hektarskördar för slåttervall, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en urvalsundersökning.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2012 för första skörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- totalskördar 2012 för första skörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- arealfördelning slåttervall respektive betesvall och ej utnyttjad vall

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av slåttervall under 2012. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)

- areal betesvall (hektar och procent)
- ej utnyttjad vallareal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet
- antal svarande jordbruksföretag

- antal jordbruksföretag i bortfallet
- areal första skörd (hektar)
- totalskörd för första skörd (ton)
- hektarskörd för första skörd (kg/ha)
- hektarskörd för återväxt (kg/ha, på total vallareal)
- totalskörd för återväxt (ton)

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i urvalet:

- aktuell vallareal vid eventuell avvikelse från urvalsarealen
- arealen slåttervall som skördas som hö, hösilage, ensilage eller direktutfodras
- för skördemetoderna hö, hösilage och ensilage inhämtas uppgift om total skörd i ton eller m³. Informationen inhämtas för första skörden och även för var och en av eventuella återväxtskördar.
- torrsubstanshalt (procent)
- balvikt eller balstorlek (kg och cm)
- ekologiskt odlad slåttervallsareal (hektar)
- ekologiskt odlad betesvallsareal (hektar)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler*, t.ex. totalskördar och *kvoter* t.ex. hektarskördar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket och uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i ”Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998”, MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för slåttervall totalt, samt uppdelat på första skörd och återväxt.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar ej variabler rörande kasserad skörd och inte heller skördens kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga

fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,5 hektar vall.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2012 års undersökning uttogs totalt 1 000 jordbruksföretag, som har för-
delats på rikets samtliga 106 skördeområden. Urvalet är stratifierat efter produk-
tionsområde och tre storleksgrupper av vallareal samt ett stratum för stor vall-
areal, totalt 25 strata.

2.2.2 Ramtäckning

Den övervägande delen av åkerarealer på jordbruksföretag som inte ansöker om
stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksverkets register för stödansökningar,
bedöms vara vall och outnyttjad åkermark. Totalskörden av slåttervall kan
därför underskattas i någon mån.

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan
förändringar ske i företagsbeståndet. Från och med 2004 utgörs urvalsramen av
företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både
över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Denna över- och undertäck-
ningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

2.2.3 Mätning

Mellan åren 2002–2007 genomfördes undersökningen som en postenkätunder-
sökning med kompletterande uppgiftsinsamling per telefon. Under åren 2000
och 2001 genomfördes begränsade provundersökningar för att utveckla posten-
kätmetoden. Slutsatser som drogs var att många olika skördemetoder tillämpas
och flera skördar tas. Att då ange kvantiteter i vikt eller volym samt torrs-
substanshalter kan vara svårt för lantbrukarna. Sådana uppgiftslämnarfel och
eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Undersökningen omfattar bara slåttervall, första skörd och återväxt som tillvara-
tas för inbärgning. Betesvall ingår inte i undersökningen. Återväxt som betades
ingick i undersökningen fram t.o.m. 1992 när uppgifterna fortfarande baserades
på provtagning. Det är knappast möjligt för brukarna att uppge hur stor skörden
som tillvaratas genom bete är och därmed har denna insamling av data utgått.
Uppgifter inhämtas för varje återväxtskörd, men endast den sammanslagna
återväxtskörden redovisas.

2.2.4 Svarsbortfall

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas. Undersökningar om skörden av vall är relativt komplicerad och uppgifterna kan uppfattas som svåra att svara på. En omfattande telefonuppföljning är nödvändig för att få högre svarsfrekvens.

Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden och riket redovisas i SM. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

Partiella bortfall förekommer, där uppgiftslämnaren oftast kunnat svara för hur slätter- och betesvallsarealen använts, men inte kunnat lämna någon uppskattning av skörderesultatet.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Uppgifterna omräknas till enhetlig vattenhalt. För första skörden beräknas hektarskörden som kvoten mellan skattad totalskörd och skattad areal på läns-, produktionsområdes- respektive riksnivå. Återväxten tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanslagits till en total återväxtskörd. Skattningarna har skett på motsvarande sätt som för första skörden och med samma areal, dvs. hela slättervallsarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen, vilket innebär att de redovisade hektarskördarna blir lägre än om skattningen skulle ha avsett enbart tillvaratagen återväxtareal.

På basis av hektarskördarna och den aktuella slättervallsarealen beräknas sedan totala inbärgade skörden av slättervall. Totala vallarealen enligt den slutliga arealstatistiken har då fördelats på slättervallsareal och betesvallsareal och ej utnyttjad vall med hjälp av de uppgifter som insamlats. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av beräkningsresultaten för länen eller produktionsområdena utan utgör en egen skattning.

2.2.6 Modellantaganden

Vid beräkning av företagets totala skörd har all skörd oavsett tillvaratagningsätt omräknats till skörd av hö. Omvandlingstal mellan olika tillvaratagningsätt och kvantitet hö har då använts. Ett omfattande arbete har lagts ned på att få dessa omvandlingstal så korrekta som möjligt, men de får ändå betraktas som osäkra. Omvandlingstalen kan ge upphov till systematiska fel.

Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer från LBR. Vid denna

beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med mindre än 5,0 hektar åker som för större företag. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Areal slätter- och betesvall på jordbruksföretag med mindre än 5,0 hektar åker uppgick till 26 512 hektar vilket motsvarade 2,4 % av total grödareal under 2012.

Fram till och med år 2007 avsåg arealredovisningen enligt LBR uppgifter för företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Under åren 2008 och 2009 avsåg arealredovisningen enligt LBR företag som:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark, eller
- innehade stora djurbesättningar – minst 50 kor eller 250 nötkreatur eller 50 suggor eller 250 svin eller 50 tackor eller 1 000 höns (inklusive kycklingar), eller

- innehade minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal för trädgårdsproduktion, eller
- innehade minst 200 kvadratmeter växthusyta för trädgårdsproduktion.

Från och med år 2010 avser arealredovisningen enligt LBR företag som uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
- innehade djurbesättning som omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Den aktuella undersökningsgrödan slätter- och betesvall berörs av denna definitionsändring, som för år 2010 innebar en arealökning med 872 hektar jämfört med den definition som använts tidigare.

Ingen omräkning av tidigare års totalskörderresultat har gjorts med anledning av dessa definitionsändringar eftersom skillnaderna bedöms vara marginell.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3\% \times 4\,500$ (dvs. 4 230 – 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med användningen av statistiken. Medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. Medelfelet för totalskörden är oftast större än medelfelet för hektarskörden. Anledningen är en osäkerhet i uppdelningen av vallarealen då den fördelats på slättervallsareal och areal betesvall och ej utnyttjad vall.

För att skörderesultat ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer för grödan och att medelfelet är högst 35 %.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skörd av slåttervall publiceras årligen vid ett tillfälle:

– Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren året efter skörd).

3.2 Framställningstid

Slutliga resultat publiceras cirka 8 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält utfördes i slåttervall i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 och 1994 genomfördes provtagningar i 80 av landets 106 skördeområden och skattningar gjordes endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995-1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Resultaten baserades på provtagningar i 32 skördeområden. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes inga undersökningar för skörd av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs under 2002. För 2002 redovisades resultaten endast för produktionsområden och riket men fr.o.m. 2003 redovisas även resultat på länsnivå.

Undersökningen omfattar bara slåttervall, första skörd och återväxt som tillvaratas för inbärgning. Återväxt som betas ingår alltså inte i undersökningen, vilket den gjorde när skörden baserades på provtagning.

När statistiken baserades på skörden från provytor avsåg hektarskörd skörd per besädd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har lett till att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besädda arealen.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte ansökt om ersättning/stöd.

I samband med övergången från arealstöd till gårdsstöd år 2005 till följd av EU:s jordbruksreform ansökte fler jordbrukare om stöd än tidigare. Förändringarna av stödreglerna har påverkat de redovisade arealerna av slätter- och betesvall som ökade med 10 %. Denna ökning innebar inte att jordbruket förändrades på motsvarande sätt utan berodde till stor del på att stödreglerna ändrades. Se även avsnitt 2.2.2.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

-
4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om slutliga grödarealer år 2011 i (JO 10 SM 1201). För skördestatistiken har arealen ”slåtter- och betesvall” fördelats efter användning. Se vidare under 2.2.5 Bearbetning.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 1965) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (åtkomst via www.jordbruksverket.se/statistik) och i Statistikdatabasen (åtkomst via www.scb.se). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB, samt i denna Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som ej gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn 019 - 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se